

مقدمه‌ای بر نظریه‌های خانواده

نویسندگان

جیمز ام. وایت

(دانشگاه بریتیش کلمبیا)

تاد اف. مارتین

(دانشگاه ترینیتی وسترن)

کاری آدامسونز

(دانشگاه کانکتیکوت)

مترجمان

دکتر حسن حیدری (دانشیار دانشگاه آزاد اسلامی خمین)

انوشه بیچرانلو

حامد سعیدی

طاهره فضائلی

آزاده محمدی

نشر ساوالان

فهرست مطالب

عنوان

صفحه

11	پیشگفتار.....
15	مقدمه.....
21	فصل 1: نظریه چیست؟.....
24	معماری یک نظریه علمی.....
26	ایده‌ها و داده‌ها.....
27	بخش‌هایی از یک نظریه.....
30	تعریف نظریه.....
34	کارکرد نظریه.....
37	نظریه‌هایی درباره خانواده‌ها.....
43	ارزیابی نظریه.....
43	چارچوب‌ها.....
46	سوالات فصل.....
47	فصل 2: نظریه‌های اجتماعی و نظریه‌های خانواده کلاسیک.....
48	فلسفه علوم.....
51	ارزش‌ها در علم.....
54	توضیح یا روشن‌سازی چیست؟.....
56	نظریه‌های اجتماعی کلاسیک.....

57	مارکس و جاربوب تاریخ
60	فردگرایی روش شناختی وبر و اخلاق پروتستانی
61	سیستم‌های اجتماعی عملکردی اسپنسر و پارسونز
64	تشبیهات از نظریه کلاسیک
66	تاریخچه مختصر نظریه خانواده
69	چارچوب‌های مفهومی: 1950-1966
69	ساخت نظریه رسمی: 1977-1919
71	پلورالیسم (کثرت‌گرایی): 1990-1999
73	فصل 3: چهارچوب انتخاب منطقی و مبادله اجتماعی
74	سنت‌های فکری
75	مفروضات مورد تمرکز و دامنه آنها
78	مفاهیم
79	نفع یا به حداکثر رساندن بهره‌مندی
80	سطح مقایسه (CL) و سطح مقایسه گزینه‌های جایگزین (CL ⁺)
81	عقلانیت
82	مبادله‌ها و برابری
83	سرمایه انسانی و سرمایه اجتماعی
84	قابلیت تعمیم منابع پاداش
86	گزاره‌ها
90	گونه‌های مختلف نظریه مبادله
91	نظریه‌های مبادله خرد
92	نظریه‌های مبادله کلان
94	کاربردهای تجربی
94	طلاق
97	تفاوت‌های جنسیتی در رفتار جنسی
99	انتقادات و بحث
104	نتیجه‌گیری
104	سؤالات
106	فصل 4: چارچوب تعامل نمادین
108	سنت‌های فکری
112	مفروضات مورد تمرکز و دامنه
114	مفاهیم

114	خود (نفس) و ذهن
115	اجتماعی شدن یا جامعه پذیری
116	نقش
117	تعریف موقعیت (جایگاه)
117	هویت
119	قضیه‌ها یا گزاره‌ها
122	تنوع نظریه‌ها
123	رویکرد ساختاری
125	رویکرد تعاملی
126	رویکرد تعاملی خرد
127	کاربردهای تجربی
127	فشار نقش و والدین شاغل
130	پرخاشگری در دوران نامزدی
131	نقد و بحث
136	فصل 5: چهارچوب توسعه و رشد دوره زندگی خانوادگی
139	سنت‌های فکری
144	مفروضات مورد تمرکز و دامنه
147	مفاهیم
147	خانواده
158	گزاره‌ها
166	فصل 6: چارچوب سیستم‌ها
167	سنت‌های فکری
172	مفروضات مورد تمرکز و دامنه
174	مفاهیم
174	سیستم
174	مرزها
175	قوانین تغییر و تحول
175	بازخورد
176	تنوع
176	تعادل
177	سطوح سیستم
177	زیر سیستم‌ها

178	گزاره‌ها.....
182	گونه‌های مختلف.....
183	نظریه سیستم‌های عمومی.....
184	سیستم‌های نئو-کارکردی (نئوفانکشنال).....
187	نظریه ارتباطات.....
189	نظریه فرآیند خانواده.....
191	تحلیل شبکه‌های اجتماعی.....
192	کاربردهای تجربی.....
192	ارتباطات زناشویی و خانوادگی.....
195	مدل پیرامونی (Circumplex).....
196	فصل 7: چارچوب نظریه‌های تعارض و انتقادی.....
197	سنت‌های فکری.....
202	مفروضات مورد تمرکز و دامنه.....
204	مفاهیم.....
204	تعارض.....
204	هنجارهای وضعیتی.....
205	ساختار گروه.....
206	ساختار اجتماعی.....
206	متابع و سرمایه‌ها.....
207	مذاکره.....
208	اجماع.....
208	گزاره‌ها.....
211	گونه‌های مختلف.....
212	تعارض ساختاری.....
214	تئوری تعارض منابع خرد.....
216	تاریخ‌نگاری دیالکتیکی.....
218	تئوری انتقادی خانواده.....
220	سرمایه‌ها و خانواده بورديو.....
223	کاربردهای تجربی.....
226	فصل 8: چارچوب فمینیستی.....
228	سنت‌های فکری.....
228	فمینیسم.....

مقدمه

ارائه چاپ‌های متوالی از یک کتاب مشهور از آنچه که به نظر می‌رسد دشوارتر است. هنگام تحقیق دربارهٔ مباحث فصول در وب با نمایش اسلایدهای پاورپوینت فوق‌العاده و انواع دیگر مطالب آموزشی مواجه شدیم که مریض تولید کرده‌اند. در حالی که ما تحت تأثیر و دلگرمی این مطالب قرار گرفته بودیم، همچنین ما با این هشدار روبه‌رو بودیم که هر نسخهٔ جدیدی باید با نسخه‌های گذشتهٔ خود پیوستگی کاملی داشته باشد. همزمان، ما پی بردیم که به روز بودن به‌ویژه برای دانشجویان، دارای اهمیت است. این مسئله نیز دشواری‌هایی را به وجود آورد؛ زیرا بسیاری از مشارکت‌های تئوریک مهم مربوط به دهه 1990 و پیش از آن و قبل از تولد گروه کارشناسی فعلی ما بود!

چارچوب‌های نظری در مقابل کاربردها

ما سعی کرده‌ایم قبل از هر چیز با ارائهٔ یک دید دقیق و منسجم از نظریه‌های این کتاب، مسیر خود را مشخص کنیم. ما با رویکرد "چارچوب‌ها" به‌عنوان بهترین ابزار آموزشی برای دستیابی به این هدف، کار خود را ادامه می‌دهیم. این نکته نیاز به تأمل بیشتر دارد. فاین و فینچم (2013)، حجم بسیار خوبی از کاربردهای موضوع-محور تئوری را تدوین کرده‌اند. آنها معتقدند که دانشجویان با استفاده از نظریهٔ یادگیری به بهترین وجهی در زمینه‌های موضوعی تجربی مانند کار و خانواده یا کسب جنسیت، بهره خواهند برد. با این حال، ما می‌توانیم استدلال کنیم که رویکرد "چارچوبی" که ما در این نسخه استفاده کرده‌ایم به دلایل زیادی با شدت بیشتری توصیه می‌شود:

1- رویکرد چارچوبی، نظریه فعلی را به سنت‌ها و تاریخچه‌های فکری پیوند می‌دهد که این مسیر فکری نظری خاص را روشن می‌کند. مثلاً در این مورد اختلاف نظر چندانی وجود ندارد که نظریه انتخاب عقلانی به چشمه‌های فکری منفعت‌گرایی در دهه 1800 و همچنین با لذت‌طلبی (300 قبل از میلاد) و سوفسطاییان پیش سقراطی، گره خورده است. این سنت فکری در اقتصاد، جامعه‌شناسی، تاریخ و بسیاری از رشته‌های دیگر زنده است. استدلال‌های ارائه شده توسط این مکاتب خردگرایی، در حوزه‌های فقه، جرم‌شناسی و مباحث سیاسی نیز وجود دارد. ما فکر می‌کنیم دانشجویانی که در حال استفاده از نظریه‌های خانواده هستند، حق وارد شدن به این دنیای ایده‌ها را دارند؛ زیرا هم محققان امروز و هم محققان آینده و همچنین شهروندان آینده، سعی در درک یک دنیای بسیار پیچیده دارند.

2- دلیل دیگری که ما معتقدیم رویکرد "چارچوبی" مورد استفاده در این کتاب از کاربردهای موضوعی برتری است این است که دانشجویان در معرض مفاهیم و گزاره‌هایی گسترده، کلی و انتزاعی از نظریه‌ها قرار دارند. رویکرد موضوعی ممکن است دانشجویان را فقط در معرض گزاره‌هایی قرار دهد که برای درک پدیده‌های خاص مورد بررسی مفید باشند. مسئله این است که در این روش، دانشجویان ممکن است تنها تصویری ناقص از تئوری به دست آورند. این مسئله ممکن است مفروضات مهم نظریه و نحوه برخورد نظریه با سطوح مختلف تحلیل را نادیده بگیرد. برای مثال، اگر نظریه دوره زندگی را برای افرادی که نقش خاصی دارند (مانند مادران) اعمال کنیم، نیازی به توضیح چگونگی عملکرد این تئوری برای گروه‌های همتا یا برخورد با تغییرات اجتماعی نخواهیم داشت. در واقع، این امید وجود دارد که ما با معرفی گزاره‌های کلی‌تر از این تئوری به دانشجویان فرصت دهیم تا منطق و انسجام داخلی نظریه را درک کنند. کاربردهای یک نظریه، لزوماً کاربردهای کل نظریه در مورد یک پدیده نیست (زیرا به ندرت مورد نیاز خواهد بود) بلکه فقط یک "قطعه" یا برش محدود از یک نظریه است.

3- آخرین استدلالی که ما در این زمینه ارائه می‌دهیم مبتنی بر تفاوت بسیار بزرگتری بین اهداف آموزشی ما و طرفداران رویکرد کاربردی (اعمالی) است. یکی از اهداف آموزشی ما در این کتاب، دعوت از دانشجویان و خوانندگان، برای ورود به دنیای ایده‌ها است. ایده‌ها زندگی خودشان را دارند. مطمئناً می‌توان از

آنها برای تحقیقات استفاده کرد؛ اما همچنین می‌تواند در خواندن نیویورک تایمز یا در تفکر استدلالی در دادگاهی که هیئت منصفه آن هستید به شما کمک کند. ایده‌های پیچیده‌ای مانند ماهیت و منشأ هنجارهای اجتماعی، محدودیت‌های انگیزه‌های فردی و حتی ماهیت یک توضیح، فراتر از هر رویکرد کاربردی (اعمالی) است. همانطور که در جمله آخر این کتاب گفته‌ایم، ما معتقدیم که ورود به دنیای ایده‌ها، برای فرد، فواید ذاتی دارد. لازم است بگوئیم که ایجاد یک گروه واقعا هوشمند و تحصیل کرده، برای جامعه بزرگسالان، فواید خارجی نیز دارد.

تغییرات عمده در این نسخه

دو تغییر بزرگ در این نسخه، بازنشستگی دیوید کلاین به‌عنوان نویسنده همکار و اضافه شدن "کاری آدامسون" به‌عنوان یکی از نویسندگان این اثر است. دکتر آدامسون در بسیاری از زمینه‌های مرتبط با این کتاب سابقه شگفت‌انگیزی دارد. او از تجربه تدریس و تحقیقات دانشگاهی، گنجینه بزرگی را برای تیم ما به ارمغان آورده است.

قطعاً بازنشستگی دیوید کلاین به‌عنوان یک شرکت‌کننده فعال، فقدان بزرگی برای این برنامه است. سال‌ها مشارکت وی در این حوزه، میراثی ماندگاری برای این کتاب و به‌طور کلی برای تحقیقات خانواده برجای گذاشته است. جای خالی او را احساس خواهیم کرد.

چندین تغییر عمده دیگر نیز در این نسخه ایجاد شده است. فصل اول -مقدماتی- که دارای تمرکز بیشتری خواهد بود و دانشجویان به‌طور خلاصه با مفهوم حقایق علمی آشنا می‌شوند. فصل دوم در پرداختن به نظریه‌های کلاسیک اجتماعی مانند وبر و دورکیم و همچنین مضامین نظریه اجتماعی کلاسیک که به‌طور مداوم در چارچوب‌های بحث شده در فصل‌های بعدی ظاهر می‌شوند، کاملاً تغییر یافته است. علاوه بر این، فصل دوم همچنین به مفروضات نظری مرتبط با فلسفه‌های علم و تاریخچه مختصری از تغییرات تئوری خانواده در 70 سال گذشته می‌پردازد.

ما همچنین یک فصل که در مورد ساخت تئوری و نظریه‌های نوظهور تازه تجدید نظر شده، تحت عنوان فصل 10 را اضافه کرده‌ایم. برای مدت زمان طولانی، ما قصد داشتیم بیشتر به بُعد فرایند نظریه‌ها برای تکمیل جهت‌گیری محصول بپردازیم که چنین کتاب‌هایی لزوماً فرض می‌کنند. این فصل جدید به این مورد پرداخته است و ما پیش‌بینی می‌کنیم دانشجویان و مدرسان، از این تغییر استقبال کنند.